

Poštovane kolegice i kolege,

Pred vama je elektronski bilten
Društva andragoga Srbije.

UO DAS

Prvih 35 godina Instituta za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Odlukom Nastavno-naučnog veća Filozofskog fakulteta i Saveta fakulteta od 20. juna 1983. godine započeto je i formalno osnivanje Instituta za pedagogiju i andragogiju, a na inicijativu našeg Odeljenja. Istorijat te inicijative može se pratiti od 1950. godine.

Katedra za pedagogiju je 1950. godine izdvojena kao samostalna nastavna jedinica u okviru fakulteta, a u narednoj deceniji ona prerasta u Odeljenje za pedagogiju. Krajem sedamdesetih godina 20. veka dolazi do značajnog pomaka u radu Odeljenja formiranjem Grupe za andragogiju, potom i preimenovanjem odeljenja u Odeljenje za pedagogiju i andragogiju, otvoreno je istraživačko područje kojim se nije bavila nijedna naučno-istraživačka institucija: reč je o andragogiji. Pored toga, Odeljenje je posedovalo kapacitete za istraživanje još jednog do tada „nepokrivenog“ područja: reč je o predškolskom vaspitanju. Zahvaljujući navedenim područjima, Odeljenje počinje da se „prepoznaje“ od strane Republike (kao naručioca istraživanja i finansijera istih). Prvo kompleksnije istraživanje timskog karaktera realizovano je na temu „Osobnosti nastave u školama za osnovno obrazovanje odraslih“. Projektom je rukovodio prof. Dušan Savićević, a naručilac je bila Republička zajednica za osnovno obrazovanje. U isto vreme realizovana su i dva projekta iz oblasti predškolskog vaspitanja: „Osnovne karakteristike vaspitno-obrazovnog procesa u dečijim vrtićima“ (prva evaluaciona studija koja je kod nas sprovedena u oblasti predškolskog vaspitanja), kojim je rukovodila prof. Mirjana Pešić, i „Karakteristike i efekti skraćenih programa vaspitno-obrazovnog rada“ (pod okriljem Instituta za psihologiju), kojim je rukovodila prof. Aleksandra Marjanović. Uspešna realizacija navedenih istraživanja intenzivirala je diskusije na Odeljenju o potrebi osnivanja posebne istraživačke jedinice pri fakultetu koja bi se bavila pitanjima obrazovanja i nastave. Posebno se za to zalagala prof. Aleksandra Marjanović. U obrazloženju ove potrebe koje je upućeno fakultetu, a na osnovu kojeg su fakultetska tela i dala saglasnost za osnivanje Instituta, ističe se da nauke o vaspitanju i obrazovanju koje se na fakultetu neguju nemaju perspektivu za razvoj ako ostanu samo u okvirima ličnih inicijativa. Institut za pedagogiju i andragogiju osnovan je 1983. godine kao naučna jedinica Filozofskog fakulteta sa ciljem da se bavi naučno-istraživačkim radom u oblasti pedagogije i andragogije, da doprinosi podizanju naučnog podmlatka i usavršava naučne kadrove. Prvi upravnik Instituta bio je prof. dr Ljubomir Kocić, a prvi predsednik Naučnog veća Instituta bila je prof. dr Aleksandra Marjanović.

O radu Instituta danas više na: http://www.f.bg.ac.rs/instituti/PEA/o_instuitutu

Elektronski bilten
Društva andragoga Srbije

ERASMUS+ program Tempus fondacije KA1

OBRAZOVANJE U ZATVORU: NAČIN DA SE BUDE SLOBODAN

Osnovni cilj Erasmus+ projekta evropske mobilnosti **Obrazovanje u zatvoru: način da se bude slobodan**, čiji je nosilac Društvo andragoga Srbije, a čija implementacija traje od 01.11.2018. do 31.10.2019. godine, jeste podrška osnovnim školama koje stvaraju Nastavni plan i program onovnog obrazovanja odraslih u kazneno-popravnim zavodima u Srbiji u daljem profesionalnom savršavanju, usvajanju znanja, razvijanju veština i obogaćivanju iskustava u vezi sa obrazovanjem i resocijalizacijom osuđenika kroz evropsku mobilnost, a u nameri da se unaprede andragoške kompetencije kadra zaposlenog u službama za tretman i obrazovanje neophodne za efikasan rad sa odraslima, podizanje višeg nivoa obrazovanja osuđenika, njihovih kvalifikacija za obavljanje konkretnih poslova, kompetitivnosti na tržištu rada, kao i spremnosti za dalje kontinuirano formalno i neformalno učenje i obrazovanje tokom čitavog života.

Aktivnosti kroz koje se nastoji ostvariti navedeni cilj su razmatranje rada na licu mesta (*job shadowing*) i razmena iskustava sa institucijama iz Hrvatske i Italije čije je polje delovanja u vezi sa obrazovanjem u zatvoru. Posete su planirane za period od februara do aprila 2019. godine. Tokom poseta institucijama iz Hrvatske i Italije, učesnici mobilnosti posebno će biti fokusirani na:

Upoznavanje sa strukturom, organizacijom i aktivnostima sistema na nacionalnom i institucionalnom nivou koji se odnosi na obrazovanje osuđenika u zemljama Evrope;

Upoznavanje sa nacionalnim i međunarodnim zakonskim odredbama kojima se regulišu pitanja obrazovanja osuđenika u zemljama Evrope;

Identifikovanje kulturnih i društvenih činilaca koji determinišu nacionalni i međunarodni pristup problemu obrazovanja osuđenika u zemljama Evrope i njihova komparacija sa ekvivalentima iz Srbije;

Razmatranje problema i barijera sa kojima se suočava obrazovanje zatvorenika u Srbiji i zemljama Evrope u hronološkoj ravni;

- Upoznavanje sa obrazovnom i profesionalnom strukturom zatvorskog kadra zaposlenog u službama za tretman i obrazovanje u zemljama Evrope i poređenje sa situacijom u Srbiji;
- Upoznavanje sa obrazovnom i kvalifikacionom strukturom zatvorske populacije u zemljama Evrope i poređenje sa situacijom u Srbiji;
- Identifikovanje formalne, neformalne i stručne obrazovne prakse koja je usmerena na osuđenike u zemljama Evrope, razumevanje načina na koji navedeni tri čine sinergičko jedinstvo i utiču na zapošljivost osuđenika nakon odsluženja kazne;
- Upoznavanje sa stopom recidivizma bivših osuđenika u zemljama Evrope, najčešćim razlozima recidivizma i načinom na koji se obrazovanje sagledava kao potencijalni činilac koji vodi smanjenju recidivizma;
- Reflektovanje sopstvenog konceptualnog iskustva učenja o obrazovanju zatvorenika za vreme boravka u zemljama Evrope i iznalaženje ideja za praktičnu primenu naučenog u srpskim zatvorima;
- Deljenje sopstvenih znanja i iskustava o obrazovanju zatvorenika u Srbiji i iznalaženje načina i mogućnosti njihove praktične primene u zemljama Evrope zajedničkom delovanju sa domaćinima;
- Promovisanje atraktivnosti i internacionalnog karaktera institucije koju predstavljaju od strane učesnika i ispitivanje mogućnosti za kreiranje internacionalne interkulturalne mreže za kontinuiranu diseminaciju razmenu znanja i iskustava o obrazovanju zatvorenika.

Radna grupa za obrazovanje odraslih u Otvorenom metodu koordinacije u obrazovanju i obuci (OMK) Evropske unije

Na poziv Evropske komisije, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS imenovalo je predstavnike za rad u Radnoj grupi za obrazovanje odraslih u Otvorenom metodu koordinacije u oblasti obrazovanja za period 2018-2020. godine: prof. dr Snežanu Medi (Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu), Mirjanu Milanović (Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS) i dr Ljiljanu Dimitrijević (DAS).

U kontekstu EAAL-a i ET2020 strateškog okvira za politiku saradnje u obrazovanju i obuci, Evropska komisija je pokrenula aktivnosti vezane za saradnju i razmenu na evropskom nivou između kreatora politike i zainteresovanih strana u oblasti obrazovanja odraslih kako bi doprineli daljem razvoju učenja odraslih u Evropi. Imajući u vidu mandat Radne grupe ET2020 za obrazovanje odraslih, koji uključuje utvrđivanje prioriteta politika u obrazovanju odraslih za period nakon 2020. godine, pravo je vreme da se razmotri postignuto u periodu od kada je Veće usvojilo EAAL, i da nauči o novim prioritetima. Cilj je da se ocene postignuća u okviru obnovljene evropske agende za obrazovanje odraslih (2011-2018) i da se identifikuju nove teme i prioriteti koji se mogu uzeti u obzir u periodu nakon 2020. godine. Pregled stanja korisnosti i dokumentaciju koja osvjetljava stanje u državama članicama i događaje koji su se desili u vezi sa prioritetima EAAL-a. Ona uzima u obzir i kvantitativne podatke i kvalitativne opise sistema, politika i reformi učenja odraslih. Takođe se oslanja na stručnost članova Radne grupe za obrazovanje odraslih. Između 2011. i 2018. godine sprovedena su tri kruga dvogodišnjih radnih grupa. Radnu grupu čine predstavnici svih država članica, EFTA i zemalja kandidata i zainteresovanih strana i organizuje niz sastanaka, aktivnosti vršnjačkog učenja (PLA) radi razmjene znanja i dolaska do zajedničkih ključnih poruka. Radna grupa 2016-2018 se fokusirala na usvajanje učenja odraslih na radnom mestu (glavni naglasak na odraslima sa osnovnim i srednjim nivoom vještina). To je rezultiralo izvještajem koji predstavlja osnovne elemente delotvorne politike i pružanja obrazovanja odraslih na radnom mestu.

ERASMUS+ program Tempus fondacije KA2

Projekat strateškog partnerstva u oblasti
obrazovanja odraslih (Erasmus+)
broj 2018-1-RS01-KA204-000433

BASIC ANDRAGOGICAL TRAINING FOR PRISON EDUCATORS - BATPE (OSNOVNI ANDRAGOŠKI TRENING ZA EDUKATORE U ZATVORIMA)

Samo one osobe koje su stekle kompetencije da planiraju, realizuju, motivišu, usmeravaju edukativne aktivnosti i procene i vode obrazovanje u zatvorima mogu da izvršavaju ovu odgovornu funkciju. Pored problema neodgovaraju ih stručnih kvalifikacija edukatora, postoji i problem neadekvatne obuke nakon formalnog obrazovanja kadra koji je angažovan na obrazovanju osuđenika. Imaju i u vidu da značajan broj zaposlenih u zatvorima nema adekvatne kompetencije za rad sa osuđenim licima (nisu ih stekli kroz formalno obrazovanje), dodatno obrazovanje pomenutog kadra bi trebalo da bude obavezno, bez obzira na iskustvo koje oni poseduju u obrazovnom radu sa osuđenim licima.

Glavni cilj projekta je razvijanje okvira osnovnog andragoškog treninga za edukatore u zatvorima. Važnost sprovođenja ovog projekta u kontekstu međunarodne saradnje ogleda se u različitim pristupima obrazovanju u zatvorima u različitim zemljama Evrope, različitim strukturama populacija zaposlenih i osuđenih lica u evropskim zatvorima, različitim barijerama pred kojima se zatvorsko obrazovanje nalazi i na njima njihovom prevazilaženju u zemljama Evrope, varijabilnosti na njima koje se doživotno obrazovanje opaža i prepoznaje kao faktor unapređenja obrazovnog osoblja u zatvorima i resocijalizacije i reintegracije osuđenika. Sve ove razlike (konceptualne ili praktične) doprinose holističkom razumevanju problema obrazovanja u zatvoru i podržavaju proces uspostavljanja univerzalnih programskih okvira osnovnih andragoških treninga za edukatore u zatvorima.

Elektronski bilten
Društva andragoga Srbije

Kako bi ostvarilo pomenuti cilj Društvo andragoga Srbije uspostavilo je strateško partnerstvo sa dve evropske organizacije: Koine (volonterska organizacija iz San Felice a Cancelli, Italija) i „Centar za javno obrazovanje Gebze“ (obrazovna institucija iz Gebze, Turska). Rukovodstvo i kadar pomenutih organizacija pokazalo je intenzivnu strast, motivaciju, spremnost, želju, dostupnost i prepoznavanje značaja obrazovanja u zatvorima, kao i prostor za sopstveno usavršavanje kroz učeće u projektu „Osnovni andragoški trening za zatvorske edukatore“. Takođe, od posebne vrednosti je iskustvo u oblasti obrazovanja odraslih i zatvorskog obrazovanja koje ove organizacije unose u projekat.

Projekat se realizuje u periodu od 01.11.2018. do 31.10.2019. godine kroz nekoliko faza od kojih izdvajamo: upoznavanje predstavnika partnerskih organizacija i podela zadataka među partnerima (tokom novembra 2018); razvoj kurikuluma i dizajn prirodnog Osnovnog andragoškog treninga za edukatore u zatvorima; diseminacija rezultata i težnja ka iznalaženju načina za uvođenje Osnovnog andragoškog treninga za edukatore u zatvorima u formalni sistem obrazovanja zemalja učesnica u projektu.

Budući da projekat nije fokusiran na primenu, već na razvoj programa Osnovnog andragoškog treninga za zatvorske edukatore, osnovni doprinos projekta prepoznajemo u **podizanju svesti i buđenju interesovanja** lokalnih, nacionalnih i internacionalnih tela čiji je rad u velikoj meri usmeren na zatvorsko obrazovanje o značaju i mogućnostima permanentnog osposobljavanja zatvorskih edukatora u holističkom i univerzalnom maniru kao sredstvu unapređenja života i rada u zatvorskim uslovima, razvoja kompetencija osuđenika neophodnih za njihovu socijalnu reintegraciju i smanjenju stope recidivizma među bivšim osuđenima. Ovaj doprinos bi trebalo da se aktualizuje prvenstveno kroz diseminacione aktivnosti gde je dominantna tendencija da se vladine organizacije uključe u inkorporaciju programa Osnovnog andragoškog teninga za zatvorske edukatore u sistem formalnog obrazovanja, što bi osiguralo sistematsko, permanentno i kontinuirano osposobljavanje zatvorskih edukatora. Uspeh u ovim nastojanjima prepoznaje se kao siguran činilac održivosti rezultata projekta.

U perspektivi, nakon primene programa Osnovnog andragoškog treninga za zatvorske edukatore, implicitni doprinosi ovog projekta mogu se odnositi na:

- Razvoj kompetencija zatvorskih edukatora potrebnih za uspešan rad sa osuđenima (na prvom mestu su andragoške kompetencije) - na nivou pojedinačnih zemalja koje su u partnerstvu, ali i na međunarodnom i regionalnom nivou;
- Poboljšanje kvaliteta života i rada, kako osuđenika, tako i zatvorskog osoblja na nivou pojedinačnih zemalja koje su u partnerstvu, ali i na međunarodnom i regionalnom nivou;
- Opismenjavanje osuđenika, razvoj društvenih i radnih veština potrebnih za njihovu uspešnu reintegraciju u društvo, na nacionalnom, ali i regionalnom i međunarodnom nivou;
- Smanjenje stope recidivizma među bivšim osuđenima u nacionalnom i međunarodnom kontekstu.

Projekat: Basic Andragogical Training for
Prison Educators - BATPE
(Osnovni andragoški trening za edukatore u
zatvorima)

PRVI TRANSNACIONALNI SASTANAK

Prvi transnacionalni sastanak u okviru projekta KA2 održan je u period od 19. do 21. novembra 2018. godine i okupio je predstavnike Društva andragoga Srbije - Bojan Ljuji, Aleksa Jovanovi, Jana Mišovi i Natalija Gojak, dva predstavnika „Gebze Public Education Center“ iz Turske - Caglar Celik i Fatih Demirci, i dva predstavnika „KOINE volunteering organization“ iz Italije - Teresa Papa i Antonio Perna.

Prvi dan prvog transnacionalnog sastanka bio je posvećen upoznavanju učesnika projekta, sa fokusom na relevantne aktivnosti i kapacitete koji se odnose na glavnu temu projekta - obrazovanje u zatvorima. Nakon predstavljanja glavnih informacija o institucijama uključenim u projekat, sve delegacije su predstavile osnove kazneno-popravnog sistema u svojim zemljama, ime su ispunjeni preduslovi za poredenje. Glavni zaključci prvog dana sastanka bili su:

- Sve tri zemlje (Srbija, Turska i Italija) poseduju zakonska rešenja kojima se reguliše funkcionisanje kazneno-popravnog sistema ali oni se ne poštuju u potpunosti u praktičnom kontekstu;
- Sve tri zemlje se suoavaju sa problemom „prenatrpanosti“ zatvora, što je najoiglednije u Turskoj - Italija je u najpovoljnijem položaju. Broj zatvorenika se povećava u sve tri zemlje iz godine u godinu;

- Sve tri zemlje suoavaju se sa problemom visoke stope recidivizma, niske stope zaposlenosti nakon izdržavanja kazne, i naglašavaju odsustvo adekvatnih procesa resocijalizacije;
- Sve tri zemlje imaju spor pravosudni sistem koji reguliše pitanja koja se odnose na zatvore i zatvorenike.

Imajući u vidu razlike u aktivnostima i iskustvima tri institucije uključene u projekat i pomenute probleme koji se odnose na penalne sisteme u Srbiji, Turskoj i Italiji, svi učesnici sastanka su se složili da adekvatno obrađivanje u zatvoru može doprineti rešavanju ovih problema.

Drugi dan sastanka bio je posvećen diskusiji na temu obrazovanja u zatvorima. Glavni zaključak je da je mali broj vaspitaca/edukatora u zatvorima u odnosu na broj zatvorenika u sve tri zemlje. Svi učesnici sastanka su se složili da ne postoji sistematska priprema zatvorskih edukatora za rad sa zatvorenicima u njihovim zemljama. Takođe, oni nemaju adekvatne kompetencije za rad sa odraslima, posebno sa onima koji se nalaze u tako specifičnim uslovima kao što su zatvori. Ovi zaključci su doprineli razumevanju važnosti kreiranja programa za Osnovni andragoški trening za edukatore u zatvorima. Kroz diskusiju i moderiranje, kreirano je šest osnovnih kategorija kompetencija vaspitaca:

1. Psihologija zatvorenika
2. Didaktika
3. Komunikacioni i socijalni aspekt
4. Razvoj profesionalnih i „mekih“ veština
5. Planiranje i organizacija
6. Evaluacija i procena.

Nakon definisanja ovih kategorija, kreirana su okvirna pitanja za rad u fokus-grupama. Rezultati tog rada u sve tri zemlje, biće osnova za kreiranje određenih elemenata programa Bazičnog andragoškog treninga za edukatore u zatvorima.

Treći dan sastanka bio je posvećen razmatranju onoga što je urađeno tokom prethodna dva dana sastanka i podeli zadataka i odgovornos ne u u esnicima u projektu. Predstavnici svih partnerskih organizacija u projektu e realizovati istraživanja (fokus-grupe) u svojim zemljama, kao i analizu postoje ih relevantnih izvora, a u cilju kreiranja programa Bazi nog andragoškog treninga za edukatore u zatvorima.

Posle letnje pauze, u novembru 2018. godine nastavljeno je sa obukama za javno priznatog organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih (JPOA) – u ovom period JPOA obuke pohađalo je oko 200 polaznika iz različitih institucija i gradova sa teritorije Srbije:

03. XI – obuke za programe *Motivacija u učenju odraslih (Modul II)* na Filozofskom fakultetu u Beogradu i *Planiranje, organizacija i evaluacija u obrazovanju odraslih (Modul III)* u prostorijama firme „Tehpro doo“ u Beogradu;

04. XI – obuka *Osnovni principi, karakteristike i stilovi učenja odraslih (Modul I)*;

10. i 18. XI – obuke za program *Metode i tehnike interaktivnog obrazovnog rada sa odraslima (Modul IV)* za koji je bilo najviše zainteresovanih;

17. XI realizovana je obuka *Planiranje, organizacija i evaluacija u obrazovanju odraslih (Modul III)*; sve ove obuke su realizovane na Filozofskom fakultetu u Beogradu, a obuka za program *Osnovni principi, karakteristike i stilovi učenja odraslih (Modul I)* realizovana je u prostorijama firme „Tehpro doo“ u Beogradu 23. novembra.

U toku decembra 2018. godine u prostorijama firme „Tehpro doo“ u Beogradu realizovane su još dve obuke i to za programe *Metode i tehnike interaktivnog obrazovnog rada sa odraslima (Modul IV)* i *Motivacija u učenju odraslih (Modul II)*. Realizacija JPOA obuka za 2018. završena je u prostorijama Fondacije „Pro Scientia Naturae“ u Senti 16. i 17. XII obukama *Metode i tehnike procene postignuća odraslih polaznika (Modul VI)* i *Upravljanje i vođenje obrazovne grupe odraslih (Modul V)* za polaznike iz Sente, Kanjiže, Ade i Novog Sada.

Nadamo se da će JPOA obuke nastaviti ovim tempom i u 2019. godini.

Elektronski bilten
Društva andragoga Srbije

Poštovane kolegice i kolege,

Nastojimo da vas obavještavamo o aktivnostima članova DAS i radu DAS putem ovog Biltena. Ukoliko želite da o vašim aktivnostima pišemo u Elektronskom biltenu Društva andragoga Srbije molimo vas da informacije dostavite na dassrbija@gmail.com.

Pozivamo vas takođe da, slanjem priloga na adresu: dassrbija@gmail.com, aktivno učestvujete u kreiranju sadržaja na našem sajtu: www.andragog.org.

Podsećamo da možete uplatiti članarinu za 2019. godinu.

S poštovanjem,
UO DAS